

Z P R A V O D A J

PRO VLASTNÍKY, SPRÁVCE A PŘÁTELE LESA

Číslo 37

15. srpna 2019

Zdarma

Citát:

„Hoře nedodává
ušlechtilého vzhledu
výška, nýbrž stromoví.“

Japonské rčení

ÚVODNÍK

Ilustrační foto. Autor Monika Navrátilová

Vážení členové SVOL a přátelé lesa,

v úvodníku tohoto čísla zpravodaje se chci zabývat jedním z vážných problémů, týkajících se zodpovědné péče o zalesněné porosty po kalamitní těžbě. Tím problémem je ochrana lesních porostů před narůstajícím stavem spárkaté zvěře způsobující neúměrné škody ohryzem a okusem. Množství holin, které neustále vznikají po kalamitních těžbách jehličnatých porostů, a jejich nová výsadba a obnova s sebou přináší požadavek na změnu způsobu hospodaření se zvěří.

Na poslední valné hromadě Komory soukromých lesů SVOL byl jedním z opakujících se úkolů v usnesení otevřít zákon o myslivosti a společně se SVOL usilovat o jeho komplexní novelu s důrazem na snížení výměry vlastní honitby. Potřeba změn se ozývá z více stran, a to i od zemědělců. V minulosti došlo k několika pokusům o různé úpravy a novelizace, ale nakonec se vždy jednalo jen o kosmetické změny – například v podobě úpravy doby lovu. Je třeba nahlas říct, že současný zákon č. 449/2001 Sb., který měl reflektovat polistopadové změny, se neosvědčil, a přijít s novým řešením.

Zákon o myslivosti je potřeba změnit celý, ne ho jen novelizovat. Je třeba předložit zcela nový zákon, který bude především chránit vlastnická práva k honebním pozemkům. Majitel lesních i zemědělských pozemků musí mít právo a možnost řešit škody způsobené na porostech – a to jak vlastním mysliveckým hospodařením, nebo vhodným pronájmem mysliveckého práva k pozemkům. Aby toto vlastnické právo nebylo omezováno, je třeba změny minimální výměry u honiteb vlastních a umožnit majitelům pozemků hospodařit se zvěří! Je na majiteli pozemku, zda chce stavy vyšší nebo nižší – zodpovědnost za stav krajiny nenesou žádná hobby skupina, ale ten, kdo platí daně z nemovitostí! Věcí potřebných k změně je mnoho, včetně flexibilnějšího ustanovení o možnosti tvorby nových honiteb, jednodušší možnosti vzniku oblastí chovu, plánování, které se bude kalkulovat dle stavu porostu a výše škod. V souhrnu je třeba dát více kompetencí na stranu majitele pozemku a méně na uživatele honitby či orgán státní správy myslivosti. Dobré řeše-

Vláda splnila jen část slibu. Finance na obnovu lesů po kalamitě nebudou stačit.

Více než rok usiloval SVOL o finanční pomoc, která by měla vlastníkům lesů pomoci zachovat lesní ekosystémy a přispět k obnově lesních porostů na holinách vzniklých v důsledku sucha a kůrovcové kalamity. Vláda na svém zasedání 30. července schválila záměr nového dotačního titulu na podporu vlastníků nestátních lesů pro zvládnutí následků kůrovcové kalamity. Vlastníci lesů by měli letos získat 1,5 miliardy, o další miliardy pro příští rok chce ministerstvo zemědělství s financemi jednat. SVOL pomoc vítá, shledává ji však nedostatečnou a obává se, aby se dostala k vlastníkům včas.

Výplata podpory je podmíněna dokončením notifikačního procesu dotačního rámce v Bruselu, schválením vlastních zásad dotačního programu a přijetím novely zákona o lesích, která umožní administraci podpory prostřednictvím krajských úřadů. Evropská komise schválila podporu 8. srpna a Ministerstvo zemědělství v současné době zpracovává připomínky krajských úřadů k návrhům zásad. Jednání se zástupci SVOL ohledně pravidel je svoláno na 29. srpna. „Na základě jednání s řadou poslanců a senátorů věřím, že nebudou finanční podpoře na obnovu našich lesů bránit, ale i tak lze předpokládat, že nejdříve budou moci vlastníci lesů žádat o podpory až v listopadu,“ upřesňuje předseda SVOL František Kučera.

ní je, když majitel pozemku může být i uživatelem honitby. Nechci, aby veškeré úsilí o změnu vyústilo jen v další předkládání kelek, pírek či spodních čelistí nebo změnu doby lovu v podobě „slovíš, co vidíš“. Jsme přece myslivci s tradicí, ne lovci, a váže nás etika, která nedopustí, aby někdo lovil březí samice!

Předpokládám, že tlak různých nejmenovaných mysliveckých jednot na zachová-

Podle propočtů SVOL, ale i firmy, kterou pověřilo výpočtem Ministerstvo zemědělství, byla vyčíslena nezbytná pomoc majitelům lesů za rok 2018 na 3,2 mld. Kč. Vláda však schválila na tento program částku 2,5 mld. Kč s tím, že v letošním roce uvolní z vládní rozpočtové rezervy 1,5 mld. Kč a další 1 mil. Kč v případě potřeby v průběhu prvního čtvrtletí 2020. Kalamitu nelze zastavit v průběhu jednoho kvartálu či roku, ale některými politiky je stále vnímána jako jednorázová akce, nikoliv jako dlouhodobější problém. „Vlastníci lesů jsou téměř ze 100% závislí na prodeji dřevní hmoty, za udržování a rozvoj environmentálních funkcí nedostávají téměř nic. Současná situace na trhu se dřívím je tak vede do záhuby. Bez adekvátní finanční pomoci začne docházet ke krachu malých i větších vlastníků a jejich firem a k rezignaci na údržbu kulturní krajiny. Takovou cestu si ale Česká republika nemůže dovolit. Každý, kdo lesu rozumí, ví, že bez práce a peněz nové, zdravější a stabilnější lesy, které budou společnosti přinášet všechny funkce, nepěstujeme. Sukcesí po nezpracované kalamitě nevzniknou,“ zdůrazňuje Kučera.

Také předseda Komory církevních lesů Petr Skočdopole vnímá červencové rozhodnutí vlády jako dílčí plnění slibu,

ní nynějšího stavu, který nejvíc vyhovuje lidem, kteří nenesou zodpovědnost za péči o krajinu, ale myslivost se pro ně stala jen koníčkem, bude citelný. Poslední zákon o myslivosti za posledních 18 let ukázal, že neumožňuje dostatečně škodám předcházet.

Věřím ale, že mnoho zodpovědných odborníků se přidá na naši stranu a společně vytvoříme velký tlak na změnu!

kteří dostali vlastníci nestátních lesů při zahájení jednání, protože původně jim byla přislíbena částka ve výši 3 mld. Kč a varuje: „Je třeba si uvědomit, že plošný rozpad lesů v krajině má dlouhodobě katastrofální dopad nejenom na vlastníky lesů, ale důsledky dočasné absence lesa v krajině pocítí všichni občané České republiky. Bez dostatku finančních prostředků, kvalitního personálu a dělníků je zvládnutí následků kůrovcové kalamity v lese nemožné.“

Podle aktuálních propočtů SVOL je potřebná finanční pomoc na řádné obnovení lesních porostů na holinách vzniklých kůrovcovou těžbou jehličnatého dříví odhadována na téměř 7 mld. v roce 2020. Navzdory tomu má ale Ministerstvo zemědělství na příští rok dostat ze státního rozpočtu do své kapitoly pro lesy navíc pouze 700 milionů korun. „S tímto rozhodně nesouhlasíme a budeme dále jednat s ministrem zemědělství a panem premiérem o nutnosti změny. Vláda deklaruje, že boj s kůrovcovou kalamitou je její prioritou, ale uvedené svědčí spíše o opaku,“ dodává Kučera s tím, že vlastníci lesů začínají ztrácet trpělivost a sílí hlasy po radikálnějších způsobech vyjednávání ze strany SVOL.

Ing. Marie Růžková
tajemnice

Vážení členové, jsem připraven prosadit naše zájmy v myslivosti s ohledem na správnou péči o les i krajinu.

Děkuji a jsem s pozdravem:
Lesu a myslivosti zdar!

Ing. Richard Podstatzký Thonsern
předseda Komory soukromých lesů

Petice SVOL v Senátu: „Ostuda jde za námi, politiky“

Jedním z prostředků, jak upozornit politiku na bezvýchodnou situaci majitelů lesů, hrožící ekonomickou i ekologickou katastrofou a nepříliš efektivní postup státní při řešení současné kůrovcové kalamity byla petice SVOL „Zdravé a prosperující lesy pro příští generace“. Petici podepsalo více než 16 tisíc občanů. Nejprve byla projednána na veřejném slyšení Petičního výboru v Poslanecké sněmovně v únoru letošního roku, kde se sice setkala s podporou poslanců (podrobnosti v minulém čísle Zpravodaje), ale skutečnou pomoc neurychlila.

Petenti se proto obrátili s žádostí o pomoc na Senát. Horní komora se jejich požadavkům věnovala důkladně, petice byla projednána ve Výboru pro území rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí, v Podvýboru pro zemědělství, v Hospodářském výboru a konečně i na samotné plenární schůzi 13. června.

Senát označil petici za důvodnou a uložil vládě a dotčeným institucím realizovat mimořádné kroky, které by vlastníkům lesů pomohly současnou mimořádnou situaci v českých lesích zvládnout. Na adresu vlády zazněla i velmi silná slova kritiky, např. z úst senátora Miloše Vystrčila: „Ostuda jde za námi, politiky. Opravdu chce stát ty lesy zachránit, nebo potřebuje, aby ztratily svoji hodnotu a daly se částečně někým koupit? Já prostě ten pocit, že je chce zachránit, nemám. Kdyby je chtěl zachránit, tak by se musel chovat úplně jinak, než se chová. Jsem přesvědčen, že jestli se tady stát nevzpamatuje, nepoužije všechny nástroje k tomu, aby zachránil své lesy, tím zachránil i soukromé lesy, tak se z toho nevyhrabeme a dopadne to tak, že tady budeme bez lesů. Minimálně nějakou dobu. A to je přece věc, kterou bychom jako odpovědní hospodáři, ti, co mají děti a vnuky, připustit opravdu neměli.“

V závěru pak vyzval všechny senátory k tlaku na vládu a odpovědné činitele: „Pokud ti, co mají v rukách tu skutečnou

moc, to nevezmou za své, nic nezměníme. Jediné, co můžeme udělat, a to se snažíme maximálně, je tlačít ze své pozice horní komory na vládu a na odpovědné činitele, aby se konečně přestali schovávat a začali ten problém reálně řešit, se všemi pro a proti, které to bude znamenat, protože kroky, které bude potřeba učinit, nebudou vždycky kroky příjemnými, bude to někoho bolet, ale jiné možnosti nemáme, pokud chceme skutečně naše přírodní bohatství pro tu budoucnost zachovat.“

Na liknavost státu a nezáměr vedoucích představitelů ministerstev o řešení problému poukázal rovněž senátor Zbyněk Linhart. Ve svém vystoupení také odsoudil podceňování situace v národních parcích, ohrožení okolních lesů a zamlžování faktů: „Proč si lžeme, když v době, kdy ministr říkal, že v národních parcích je situace v pořádku, tak NP České Švýcarsko vyhlásoval kalamitní stav?“

V podobném duchu se vyjádřil i senátor Jan Horník: „My budeme tak dlouho vymýšlet až mezitím kůrovec napadne úplně všechno a nebudeme mít vodu, protože naše lesy ji nebudou schopny zachytit. Mně vadí, že tato vláda se k tomu nepostavila čelem, že po dva dny sem nepřišel zodpovědný ministr, který to má na starosti.“

Usnesení Senátu bylo schváleno jednomyslně. Senát v něm důrazně připomíná, že stát nemůže využívat výsledky hospodaření ve státních lesích zejména pro posilování příjmů státního rozpočtu, neboť tím znemožňuje jejich odpovědnou správu a ochranu. Upozorňuje, že současná situace v českých lesích vyžaduje realizaci mimořádných kroků a opatření, zejména v oblasti přímé podpurné ekonomické a odbytové pomoci, v oblasti možného nasazení všech dostupných pracovních sil a prostředků, v oblasti přijímání rychlých změn zákonných a podzákonných norem a v oblasti činnosti orgánů státní správy ve prospěch vlastníků lesů.

V usnesení Senát žádá o součinnost vládu a pomoc všech resortů, aby koordinovala realizaci mimořádných kroků a opatření a spolupracovala s vlastníky obecních, církevních a soukromých lesů. Senát žádá Ministerstvo zemědělství

o předložení návrhu způsobu výkupu dřevní hmoty od drobných vlastníků lesů, který zohlední stávající situaci na trhu, a vydání mimořádného opatření k sadebnímu materiálu v kalamitních oblastech. Vládě a ministerstvem zemědělství a financí doporučili senátoři **uvolnit minimální částku 3 mld. Kč na pomoc vlastníkům lesů při zpracování kalamity a opětovném zalesnění pro rok 2019 a vyčlenit ve státním rozpočtu na rok 2020 na obnovu lesů 5 až 7 mld. Kč.**

Ve svém usnesení Senát vyjádřil podporu **přijetí novely zákona o lesích**, která upraví odpovědnost vlastníků lesů za škody návštěvníkům, podpořil změnu dosavadního mysliveckého plánování a zahájení přípravy návrhu **novely zákona o myslivosti** za účelem snížení vysokých stavů zvěře a škod, které působí na lesních porostech. Doporučil také v **současné kalamitní situaci zrušit výběrová řízení** na provádění těžby, asanace a přepravy kůrovcového dříví, protože lhůty a odvolání soutěžitelů ztěžují rychlé a účinné zasahování v napadených oblastech, a doporučil **neprodleně zahájit diskuzi o reformě státní správy lesů a správy malolesů.**

A jak jsou jednotlivé body usnesení Senátu naplňovány?

Finanční pomoc, kterou vláda schválila, je nedostatečná (podrobnosti na str. 1). MZe ve spolupráci s LČR připravuje

ji novou Strategii rozvoje státního podniku od 1.9.2019 do 31.12.2024, ve které se počítá s nulovým odvodem finančních prostředků do fondu zakladatele ve střednědobém horizontu v případech, že se dostatečně nezlepší ekonomická situace státního podniku. Požadavek na výkup dřevní hmoty od drobných vlastníků lesů vyhodnotilo Ministerstvo zemědělství jako nerealizovatelný. Zrušení výběrových řízení v kalamitní situaci odmítá s poukazem na možnosti platné unijní legislativy a odvoláním na to, že v době krizového řízení není nutné podle zákona o zadávání veřejných zakázek postupovat. To ale nebylo vyhlášeno, takže je to jen hypotetická možnost. Došlo k dohodě s vlastníky lesů na podobě mimořádného opatření k sadebnímu materiálu - to bude vydáno v průběhu několika příštích dnů a bude pojata jako plošné zrušení zásad přenosu mezi přírodními lesními oblastmi a lesními vegetačními stupni v České republice, a to na území celé republiky bez rozdílu rajonizace na období do r. 2022. Ministerstvo souhlasí s tím, že stávající smíšený model veřejné správy je z hlediska lesního hospodářství nevyhovující, ale nepovažuje za systémové řešit samostatný speciální model státní správy lesů z iniciativy MZe, když systém veřejné správy spadá do kompetence Ministerstva vnitra.

Ing. Marie Růžková
Jana Divišová

Z projednávání petice SVOL na veřejném slyšení v Senátu 16. května.

Kampaň SVOL „Kouzlo lesa“

Na novém webu Kouzlo lesa, ke kterému patří i facebookový profil, seznamuje SVOL širokou veřejnost s aktuálním děním v domácích lesích. „Je potřeba, aby nám každý, komu leží osud lesů na srdci, pomohl,“ říká František Kučera. „Aby se lidé začali svých politiků ptát, co pro záchranu lesů dělají.“

Komunikační kampaň s titulem „Kouzlo lesa - pro příští generace“ byla spuštěna 10. června a potrvá do konce října. „Za cíl jsme si stanovili intenzivně seznamovat veřejnost s naléhavostí situace v lesích, protože část veřejnosti si nedokáže rozsah katastrofy vůbec představit,“ říká PR manažerka SVOL Jana Divišová. „Stejně tak lidé mnohdy neumějí rozklíčovat následky kůrovcové kalamity a extrémního sucha. Obrazně řečeno, dokud jim teče voda z kohoutku, neřeší, že společně s lesy můžeme přijít o vodu. Ze všech stran slyší kůrovec, sucho, smrky..., ale neumějí si dát věci do souvislostí a ani netuší, co lesníci jako odborníci vykonávají za práci, s čím bojují, o čem rozhodují. Rozhodli jsme se to změnit, i když nepochybně půjde o běh na dlouhou trať. Veřejné mínění je ale silný fenomén a vnímáme nutnost uvést mnoho věcí na pravou míru. Často po léta zakořeněných v podvědomí lidí nebo ovlivněných nejruznějšími prohlášeními ekologických hnutí.“

Kampaň, která proběhne převážně v on-line prostředí, ale její součástí jsou i články v odborném a life-style tisku,

je naplánována na čtyři „vlny“, během kterých SVOL seznámí veřejnost vždy s uceleným okruhem témat. „Napřed jsme chtěli lidem ukázat, že se v lesích něco děje a co přesně. Vysvětlit, proč nestátní vlastníci lesů potřebují finanční prostředky, co je dostalo do katastrofální situace a proč je nutné holiny znovu zalesňovat. Samozřejmě budeme podrobně řešit úlohu lesů se zadržováním vody v krajině, chceme představit lidem lesníky jako odborníky na svoji práci, a rádi bychom upozornili veřejnost na to, co můžeme ztratit, když na boj s kůrovcem v lesích rezignujeme.“

Nový web i facebookový profil Kouzlo lesa vznikly za finanční podpory Ministerstva zemědělství v rámci realizace projektu Za zdravé a prosperující lesy – osvětová a informační kampaň. Od začátku se těší velkému zájmu. Během jediného měsíce na facebooku přibýlo téměř čtyři tisíce sledujících profil, články jsou čtené i sdílené. Webové stránky navštívilo v červenci více než 17,5 tisíce uživatelů (unikátní návštěvy). K projektu se bez nároku na honorář přidala i celá řada známých osobností, kterým osud lesů leží na srdci. Na webu je možné elektronicky přidat svůj hlas k petici SVOL „Zdravé a prosperující lesy i pro příští generace.“

Web Kouzlo lesa bude i po skončení kampaně sloužit dál jako komunikační kanál SVOL pro širokou veřejnost. Snažíme se, aby obsah na stránkách čtenáře vzdělával v oboru lesnictví, ale také bavil a těšil. Z reakcí, které máme se ukazuje, že jdeme správnou cestou a samozřejmě věříme, že se lidé budou svých politiků ptát, proč pomoc lesům ze strany státu tak dlouho trvá, a zda je dostatečná.“

Jana Divišová
PR manažerka SVOL

Z celostátní konference - členové SVOL hospodaří již na pětině lesů v ČR

Tématem letošní celostátní konference SVOL „Živoucí lesy – základ života na Zemi“, která se těšila i zájmu médií, byl boj proti kůrovcové kalamitě v kontextu s ochranou vodních zdrojů, péče o kulturní krajinu a spolupráce orgánů ochrany přírody s vlastníky lesů včetně nároku na spravedlivou kompenzaci újm hospodaření. K jednomu z nejdůležitějších bodů konference patřilo přijetí Komory církevních lesů jako třetího pilíře sdružení. Členové SVOL nyní obhospodařují 20 % celkové výměry lesů v ČR.

Konference odsouhlasila změnu stanov SVOL a Komora církevních lesů se tak stala jeho dalším kolektivním členem. Ke dni 30. června 2019 SVOL reprezentuje více než 1300 vlastníků nestátních lesních majetků, kteří hospodaří na více než 521 tis. ha lesa. „A další zájemci o členství se stále hlásí,“ uvádí tajemnice SVOL Marie Růžková. „Vítáme, že se naše vyjednávací pozice zvyšováním členské základny zlepšuje,“ konstatoval předseda SVOL František Kučera s tím, že nyní je klíčové promítnout situaci v domácích lesích do zákona

o státním rozpočtu pro rok 2020. „Naléháme na vládu a příslušné ministry, aby byla v zákonu zakotvena na záchranu lesů částka sedm miliard korun.“

Konference se zúčastnil senátor Miloš Vystrčil, poslanec Radek Holomčický, poslanec Evropského parlamentu Stanislav Polčák, radní Kraje Vysočina Martin Hyský a další hosté. Náměstek ministra zemědělství Patrik Mlynář ujišťoval přítomné, že ministerstvo považuje ve věci finanční kompenzace vlastníkům lesů SVOL za důležitého partnera a udělá vše pro to, aby se pomoc vlastníkům dostala co nejdříve. Delegáti konference apelovali na MZe, aby urychlilo také odstranění bariér bránícím poskytování příspěvků na hospodaření v lesích (režim de minimis) a podporu nepodmiňovalo omezeními, o kterých se snaží například ekologická lobby. „Jako odborníci víme, jak v lesích hospodařit a jak prostředky neúčinněji vynaložit. Lékařům během operace se nikdo také nedívá pod ruce a nehodnotí, jestli postupují správně,“ řekl k tomu jednatel Lesního družstva Vysoké Chvojno Radomír Charvát.

Náměstek ministra životního prostředí Vladimír Dolejšký, kterého pověřil účastí na konferenci šéf resortu Richard Brabec, podpořil petici SVOL Zdravé a prosperující lesy pro příští generace a zároveň apeloval na nezbytnost řešit vysoké stavy spárkaté zvěře.

Z mnoha stran znělo totéž: síly (finanční, lidské i psychické) nestátním vlastníkům lesů a odborným lesním správcům docházejí. Za všechny výrok člena SVOL Václava Kodeta, jednatele Správy městských lesů Jihlava. „Některé správce lesních majetků bych nominoval na Nobelovu cenu za ekonomii. Fakt, že jejich

pokračování na str. 3. >>

podniky ještě fungují, považují za ekonomický zázrak.“

Na závěr jednání přijala konference usnesení, v němž uložila republikovému výboru (mimo jiné): usilovat o zajištění finanční pomoci vlastníkům lesů v r. 2019 a v letech následujících při likvidaci kůrovcové kalamity, hájit oprávněné zájmy členů a vlastníků lesů v průběhu aktuální novelizace zákona o lesích a jeho navazujících vyhlášek, usilovat o vyvinutí vlastníka lesa za škody na majetku, zdraví nebo životě vzniklé při využití práva na volný vstup do lesa, ledaže bude prokázáno, že vlastník lesa škodu způsobil úmyslně, usilovat o vydání odkladu na vyhlášení nových bezzásahových území a zvláště chráněných území a evropsky významných lokalit v oblastech se zastoupením smrkových porostů nad 20%, než bude kůrovcová kalamita zastavena, usilovat o reformu stávajícího systému státní správy lesů, za účelem zdárné obnovy lesních porostů a snížení škod v lesích otevřít zákon o myslivosti, usilovat o zavedení právně nárokovatelného systému plateb za poskytování ekosystémových služeb lesních majetků, hájit oprávněné zájmy členů SVOL v průběhu novelizace zákona o ochraně přírody a krajiny v otázce invazních a nepůvodních druhů, iniciovat zjednodušení podmínek arondace odložených lesních pozemků, usilovat o novelizaci náhradové vyhlášky č. 335/2006 Sb., zintenzivnit komunikaci významu hospodaření v lesích pro společnost směrem k široké veřejnosti, podpořit lesní pedagogiku, zdůraznit prioritu vlastnických práv, usilovat o systémové řešení konfliktů vznikajících v ochranném pásmu dráhy, řešit zákaz vjezdu na lesní pozemky zařazené do PUPFL, spolupracovat s lesnickými školami, lesnickými ústavami a lesnickými subjekty na společných projektech, ale také usilovat o revizi vyhlášky č. 298/2018 Sb.

Jana Divišová
PR manažer SVOL

ROZHOVOR

Martin Kamarád, starosta města Příbyslav: „Žijeme v oblasti, kde si snad ani nejde myslet, že se nic neděje. Stát nejen selhal, ale i mnohé zapříčinil.“

Město Příbyslav bylo v roce 1930 jedním ze zakladatelů Lesního družstva obcí, jehož činnost byla komunisty násilně ukončena v r. 1959 a znovuobnovena v roce 1995. V současné době družstvo hospodáří na 5600 ha lesa, podíl města ve družstvu činí 88/710. Čím je (byla) forma lesního družstva pro město zajímavá (přínosná)?

Pro podílnické obce byla forma družstva logickým vyústěním, jež navazovalo na předání majetku bývalého Lesního družstva Příbyslav. Majetek byl totiž vrácen na základě usnesení vlády do podílového vlastnictví obcí. Což znamená, že každá jedna parcela má 44 podílových spoluvlastníků. Proto je forma družstva výhodná pro jeho spravování.

Historické prameny uvádějí, že Lesní družstvo obcí záhy po svém založení čelilo nebývalé sněhové a následně jinovatkové kalamitě. V současné době se Česká

republika potýká s důsledky dlouhodobého sucha a kůrovcové kalamity obřích rozměrů a Vysočina patří aktuálně k nejohroženějším regionům. Jaká je situace u Lesního družstva?

Lesní družstvo obcí má převážnou část majetku v polohách nad 600 m n. m. V těchto polohách je situace výrazně příznivější než v polohách v blízkém okolí Příbyslavi tj. cca ve 450 m n. m., kde vlastníme 110 ha městského lesa, jenž je podle mne v letošním roce připraven k odpisu. Náš majetek čelil v roce 2017 výrazným škodám po orkánu Herwart, na jehož vrub šly desetitisíce kubíků kalamitního dřeva. V našem případě se podařilo kalamitu včas zpracovat, nicméně především v prostoru lesní správy Nové Veselí, která se nachází v nižších polohách a která je protkána množstvím drobných soukromých majetků, je stav vývoje nápadu kůrovcové hmoty neuspokojivý. Za rok 2018 jsme na území LDO vytěžili 53 000 m³ nahodilé těžby, z toho 18 000 m³ kůrovcové, z níž se nacházely zhruba 2/3 na území LS Nové Veselí. Lesy ve vyšších polohách zasáhla v zimních měsících navíc vršková sněhová kalamita. Stav největších komplexů je z pohledu vytěžené kůrovcové hmoty prozatím uspokojivý, je však třeba říct, že se tato situace může změnit v podstatě ze dne na den vzhledem k celkovému oslabení porostů suchem a vzhledem ke kůrovcovému základu v okolí. Tak jak sleduji postup odumírání porostů, skutečně stav připomíná frontovou linii, která postupuje z Třebíčska, Jihlavska k nám na Havlíčkobrodsko, Příbyslavsko a následně bude postupovat na Žďársko.

Vidíte zde nějakou paralelu mezi oběma kalamitami?

Vždycky je důležité poučit se z historie. V roce 1930 se jednalo o kalamitu sněhovou. 75cm čerstvého sněhu společně se silným větrem pokácelo na Vysočině cca 4 mil. m³, na území družstva 550 260 m³. Stejně jako dnes mělo družstvo problémy se zpracovatelskými kapacitami, v lesích tehdy pracovalo 3 000 dělníků, převážně Rusínů, otevřené porosty byly postihovány stejně jako dnes následnými kalamitami, a co je možná příznačné, podobně dnes směřujeme k velkým problémům na trhu se dřevem, tehdy se zhroutil trh se dřevem v Anglii a následně v Evropě. Lesní družstvo dokonce koupilo společnost Lesna, která provozovala pilu. Představenstvo a dozorčí rada ručily vlastními majetky za úvěr, jenž byl určen na zpracování kalamity. Ti, kteří odmítli ručit svým majetkem, byli z těchto orgánů odvoláni.

Jaké kroky ke zmírnění důsledků kalamity podnikalo představenstvo Lesního družstva kdysi a jaké dnes?

O opatřeních v minulosti jsem již částečně hovořil, ve třicátých letech se také mimo jiné podařilo dohodnout promínutí pozemkové daně, najímali se zahraniční pracovníci, družstvo koupilo pilu, byli přijati pomocní administrativní pracovníci, musely být výrazně posíleny prostředky do budování a opravy infrastruktury (cest), byly vybudovány 2 nové vlečky. Všechny holiny po kalamitě byly zalesněny do pěti let, holiny po následných kalamitách do roku 1940. Dnes jsme na Příbyslavsku teprve ve fázi přípravy na to nejhorší. Vzhledem k tomu, že jsme uprostřed radikálního poklesu cen dříví, bude mít kalamita fatální ekonomické důsledky. Představenstvo rozhodlo o návaznosti výše nájemného na kalamitní těžbu, takže je možné toto nájemné ponížít v závislosti na velikosti problému. Byl zřízen kalamitní fond ve výši 9,5 mil. Kč. Věřím, že i obce jsou dnes připraveny družstvu pomoci případným navýšením kapitálu. Co se týká opatření v hospodaření, je třeba říct, že výhodou našeho lesního družstva je podle mne správná strategie v diferenciaci příjmů, dlouhodobá péče o cestní síť a budovy nejen hospodářské, ale i obytné, kdy zajištění bydlení je důležitým faktorem pro mnoho, dnes tak chybějících, zaměstnanců. Zvažovali jsme taktéž výstavbu mokré skládky, máme prodiskutovaný postup v případě, kdy bude nápad kůrovcového dřeva větší než naše celkové těžební, přibližovací či odbytové kapacity. Těch kroků, které činí jednotliví pracovníci, jsou desítky, věřím ale, že nás stejně něco překvapí či zaskočí.

Pomáhá stát majitelům lesů kalamitu zastavit? Je tato pomoc dostatečná? Co by vlastníkům lesů nejvíce pomohlo?

Přemýšlím, jak úlohu státu v této „šlamastyce“ vyjádřit tak, abych nikoho neurazil. Stát, podle mne, nejen že fatálně selhal, ale bohužel jeho fungování či spíše nefungování je jednou z příčin této probíhající katastrofy. Není zde určitě prostor, abych rozpitvával všechna úskalí naší státní správy lesů, našeho systému lesních hospodářů, hospodaření ve státních lesích a národních parcích, systém ochrany přírody; vůbec už nechci mluvit o zkostratělé reakci na kalamitu, která ve svém výsledku způsobí škody srovnatelné s povodňovými škodami na přelomu tisíciletí. Nejpříznačnější pro bezradnost státu a státních institucí byl dopis rozeslaný vlastníkům lesů Lesy České republiky, který tu na Vysočině leckterého sedláka s bolavými zády od práce v lese rozčlil či pobavil (dle naturelu) tak, že na kůrovce samotného alespoň na chvíli zapomněl. Podle mne už dnes nestojí otázka tak, co by nejvíce pomohlo vlastníkům lesů. To už je v jednotlivých oblastech různé a odlišuje se to i podle velikosti a charakteru držby. Nyní je třeba rychle zajistit, primárně ekonomicky, zalesnění kalamitních ploch a péči o výchovy nových porostů. Je třeba zajistit ekonomické přežití subjektů, které byly postiženy pádem cen dřeva, nebo které nebudou schopny dřevo vůbec vytěžit. Ale především je třeba rehabilitovat roli vlastníka v celém systému.

Jste autorem glosy: „Obávám se, že jsou starostové obcí ve válce a nikoliv pouze s kůrovcem.“ – přiblížil byste čtenářům svůj názor?

Tenhle můj výrok je trochu poupraven. Já jsem ho totiž použil ve vztahu k vlastníkům lesů jako takovým, ne ke starostům. Ano, obávám se, že vlastníci lesů jsou ve válce a to nikoliv pouze s kůrovcem. Les se dnes opět dostává do popředí zájmu veřejnosti právě díky kalamitě a vlastníci lesů by zde měli začít hrát významnou roli. Mnoho se dnes mluví o příčinách dnešního stavu, počínaje suchem, nedostatky ve státní správě, pozdním zpracování kalamity, o druhové skladbě porostů atd. Mám, ale obavu, že někde v pozadí celého dnešního stavu je konflikt daleko hlubší, který pak ovlivňuje celou správu jednotlivých majetků a hospodaření v našich lesích. Je to konflikt o postavení vlastníka lesa jako svébytného správce majetku. Vlastník lesa je u nás dnes vazalem, který nese všechna rizika s hospodařením na lese spojená, jeho jediným právem je nést podíl na výnosu z obchodu se dřevem, ve všech ostatních oblastech je okleštěn tak, že se stává většinou zdarma a bez náhrady robotníkem na poli „veřejného“ zájmu. Ať už se to týká oblastí, jako je rekreační funkce, ochrana přírody, sběr lesních plodů, vodohospodářské funkce lesa a tak dále, v zásadě do nekonečna. Nedivme se pak, že se k nám, k vlastníkům lesů, jako k vazalům veřejnost a státní správa chová! Nedivme se, že nám chtějí „ekologičtí“ blouznivci bez lesnického vzdělání diktovat, jak máme pěstovat les, když jejich aktivita končí, jistě nadšeným, demonstrativním zasazením listnaté sazenice. Co péče o ni obnáší, co obnáší skladba půdy, expozice, poloha a podobně a kolik to vše reálně stojí, to už je nezajímá. Podívejme se na rozpočet Národního parku Šumava, myslím, že to byla svého času

dobře zaplacená a výkonná množírna lýkožrouta. Tváříme se, že zde byl vyšší zájem ochrany přírody, ale kde je zájem vlastníků lesů s těmito lokalitami bezprostředně, ale i relativně vzdáleně, souvisejícími? Těch se nikdo neptal. Vlastník lesa tu byl od toho, aby zaplatil daně, za něž mu „veřejnost diktovala“, jak má v lese hospodařit. Máme nejpřísnější lesní zákon, máme okolo poloviny lesů v majetku státu a jaký je dnes stav? Pokud dnes vlastníci lesů, a u nás na Vysočině je jich více jak 40 000, nezvednou svůj hlas důrazně, může to být jejich konec nejen ekonomický, ale i faktický. V tomto vidím úlohu SVOL jako nezastupitelnou a má podle mne povinnost začít bít na poplach nejen po stránce odborné, ale i politické!

Jaké kroky provádí (provedlo) Lesní družstvo k tomu, aby podobné kalamitě do budoucna předešlo? Jaké poučení přinesla současná kalamita? Bojujete i s jinými škůdci než s kůrovcem?

Zásadním při předcházení kalamitám je samozřejmě řádné hospodaření při zachování všech lesnických principů. Popisovat je tu by bylo nošením dříví do lesa. Důležité je si uvědomit, že každý les má svou minulost a pokud například naše lesy prodělaly rozsáhlou kalamitu v roce 1930, je hospodaření na nich touto skutečností stále ovlivněno. A to se týká jak druhové, tak věkové skladby. Pokud zde bylo v letech 1933 – 1940 zalesněno 1815 ha holin v našich podmínkách převážně smrkem, pak je jasné, že je způsob hospodaření v těchto porostech předurčen. Snažte se porosty věkové i druhové diferencovat, v těchto výškách musíte včas provádět intenzivní výchovné zásahy, využívat přirozené obnovy a vnášet meliorační a zpevňující dřeviny. Samozřejmostí je rychlé a důsledné zpracovávání kalamitního dřeva a kůrovcových souší. Jistě, že bojujeme i s jinými škůdci primárně na výsadbách, máme tu z minulosti značné poškození části porostů zvěří, ale lýkožrout je zde tím zásadním nebezpečím. No a jaké poučení si odnese z této kalamity? Na to vám odpovím za pět let.

Jakou máte na situaci v lesích reakci od občanů? Vnímají realitu správně? Nebo stále převládá názor, že se vlastně „nic moc“ neděje?

My žijeme v oblasti, kde si snad ani nejde myslet, že se už nic neděje. Kalamita je zde vnímána jako velký problém i z toho důvodu, že každá druhá rodina je zde vlastníkem, alespoň nějakého kousku lesa. Myslím, že lidem na Vysočině díky tomu leží osud lesů na srdci více než kde jinde.

Kdy a co vám udělalo v souvislosti s lesy největší radost? A co vás naopak naposled „zvedlo ze židle“?

Nevím, jestli je to ten správný druh radosti, který jste měla na mysli, ale opravdu rád jsem byl, když jsme dnes ráno nastoupili do městských lesů se dvěma harvestory. Radost jsem měl i z ujmavosti zalesnění z letošního jara. Zvedne ze židle mne nejčastěji manželka, když mne žene něco dělat, ale marnost o vnímání některých věcí jsem měl, když mi jeden z nejménovaných kolegů řekl, že po něm chce v této situaci vedení města výhled ekonomiky hospodaření městských lesů na 5 let. Tomu říkám to správné odtržení městského člověka od reality.

Děkuji Vám.

Jana Divišová

Zpracování kůrovcové kalamity v lesích LDO Příbyslav.

Nastal čas na novou smlouvu mezi vlastníkem lesa a společností

Dobré lesnictví stojí a padá s dobrou smlouvou mezi společností a vlastníkem lesa. Tak jako nelze mít současně silnou armádu a špatně krmené vojáky, dobré školství a špatně placené učitele, nelze mít fungující lesnictví a decimované vlastníky lesa. Dnešní vlastníci lesa se stávají obětmi partikulárního, zájmového nahlížení na les. Zájmové skupiny spolu mírně řečeno nespoupracují, nemírně válčí. Výsledkem je nekoncepční přetahovaná o práva (výnosy) a povinnosti (náklady) s lesem spjaté. Takto uspořádané lesnictví není schopno řešit vážné problémy, které se dnes projevují kolabujícími financováním reprodukce lesa na straně vlastníků a narůstající kritičností k lesu na straně společnosti. Nastal čas začít uvažovat o lesnictví systémově, z pohledu funkčnosti celku. Nikoli partikulárně jako dosud. Co to znamená? Za prvé: finančně uchopitelně, ne proklamativně jako je tomu dnes, popsat cílový stav, a za druhé: financování cesty k němu spravedlivěji než dnes rozdělit mezi vlastníka lesa a společnost.

Vlastník lesa je tím, kdo na objednávku společnosti zajišťuje každodenní lesnickou agendu a tím, kdo v první linii čelí mimořádným problémům. Za dění v lese ručí přímo - vlastním majetkem.

Společnost na vlastníka přenáší odpovědnost za:

1. Udržení lesa. Aby se společnosti dostávalo všeho, co od lesa žádá.
2. Udržení hodnoty lesa. Aby les byl předán příštím generacím v nezhoršeném stavu.
3. Vytváření pracovních míst. Aby les byl zdrojem živobytí lidí.
4. Placení daní. Aby se les podílel na hrazení společných výdajů.

Oplátkou za tyto služby vlastníku lesa přenechává část výnosů z lesa a v mezích zákonů mu ponechává svobodu v nakládání s tímto majetkem. Tato nepsaná smlouva mezi společností a vlastníkem lesa je v zemích přírodně a kulturně nám blízkých základem fungujícího lesnictví po staletí. Je-li vyvážená, má schopnost uspokojit stejnou měrou (asi přesněji řečeno stejnou měrou neuspokojit) uživatele, spotře-

ho budoucnost je nejistá a podpora od společnosti mizivá, jak můžeme očekávat vyvážené plnění funkcí lesa - produkčních, sociálních i ekologických? Je nepochybně v zájmu obyvatel všech pater, aby základy lesnické budovy byly pevné. Díky souběhu následujících tří faktorů jsou ale narušeny.

1) Gradující projevy nedokonalé transformace lesnictví po r. 1989, konkrétně nedostatečná schopnost lesnictví reagovat na mimořádné situace a jeho nepřiměřeně nízká schopnost přispívat k zaměstnanosti venkova a k domácímu zhodnocování dříví.

2) Bezprecedentní klimatická a potažmo kúrovcová kalamita.

3) Nedostatečná reakce lesnické politiky na změny lesnického paradigmatu v linii produkční - sociální - environmentální funkce lesa.

Souběhem těchto faktorů je narušena schopnost vlastníků, správce státních lesů nevyjímaje, ufinancovat plnění všech funkcí lesa.

Společnost místo zpevňující injeckáže do základů lesnické stavby hraje „mrtvého brouka“. Je jedno, jestli důvodem je pohodlnost, neschopnost nebo snaha využít potíží vlastníků k partikulárním cílům. Svůj díl viny na dnešním stavu nesou i lesníci, a to neschopností systematicky a včas přinášet ekonomické argumenty. Ve chvíli, kdy se systém dostává do potíží, se narychlo shánějí špatně. A jakými jinými argumenty přesvědčit rychle společnost, jak vážný je problém? Když padnou základy, padne celá stavba. Ohrožená schopnost vlastníků zaplatit péči o les ohrožuje všechny zájmové skupiny. Možná kromě těch, kteří každou činnost člověka v lese považují za přírodě škodlivou. Věřím ale, že i oni upřednostňují dřevo před betonem a plastem, a že tedy i jim přinášejí aktivity vlastníka lesa v konečném důsledku užitek.

Proč je dnešní podoba lesnictví právě taková? Nehledejme v tom nic složitějšího. Současné uspořádání odpovídá času, zkušenostem a možnostem, které byly k dispozici po odmítnutí komunistického experimentu a následné částečné renesanci nestátního vlastnictví. Každé počá-

bítele i ochránce lesních užitek, zaměstnanci v lesích, strážce práva i vlastníky lesních majetků. V opačném případě některou skupinu zvýhodní, jinou naopak přetíží. Těmi přetíženými jsou dnes vlastníci. Poměr užitek a nákladů, práv a povinností, je k nim nespravedlivý.

Aby vlastníci lesa mohli naplňovat svou část smlouvy, potřebuje, aby z krátkodobého pohledu jeho hospodaření nebylo ve ztrátě a dlouhodobě, aby jeho konání mělo perspektivu, tedy aby hodnota jeho majetku neklesala.

Přirovnáme-li lesnictví k mnohoúčelové stavbě, pak vlastníci je základem této stavby. Pokud hospodaří se ztrátou a je-

teční nastavení systému bývá potřeba časem korigovat. K běžné potřebě vylepšit úvodní nastavení přibýly dva další mimořádné důvody. Prvním je zásadní nárůst zájmu společnosti o životní prostředí. Už jí nestačí plnění environmentálních funkcí lesa jen samovolným nádvkem k produkci dříví, požaduje aktivní investování. Druhým je klimatická změna, která způsobuje borcení dosavadního ekonomického modelu. Nazrál čas uspořádat lesnictví na promyšlenější úrovni a přizpůsobit ho novým podmínkám.

Nestabilitu a rozkolísání současného lesnictví chtějí různé zájmové skupiny (pochopitelně a zákonitě!) využít pro dosa-

žení svých cílů - změnit rozhodovací práva ve svůj prospěch, levně koupit... Stát, který chce v krizové době zajistit plnění všech funkcí lesa, toho nejlépe dosáhne podporou vlastníků. Nikoli jejich vykrvácením. To jen nahrává partiální cílům a poškozují ty společné.

Odkud začít zašmodrchané lesnictví rozplétat? Od přiznání si klíčové role vlastníka, přes finančně uchopitelnou definici cílového stavu, deklaraci nové smlouvy mezi vlastníkem lesa a společností, až po

partnersky férové praktikování této smlouvy. Pod tím si představme něco na způsob cenové doložky - dohody o změně ceny při změně podmínek.

Úvodní etapa transformace lesnictví je za námi, nastal čas začít etapu druhou. SVOL by mohl sloužit jako katalyzátor tohoto procesu.

Ing. Radek Zádřapa, Ph.D.
znalec v oboru oceňování lesa

Ekonomické šetření SVOL za rok 2018

Od požadavku SVOL na obnovení ekonomického výzkumu v rámci ÚHÚL, který SVOL vznesl na jednání republikového výboru konaného v červenci 2017 na Ministerstvu zemědělství, uplynuly už dva roky a v této záležitosti se k lepšímu nezměnilo vůbec nic. Přitom, kdyby ministerstvo tehdy požadavek SVOL vyslyšelo, mohlo mít v současné kalamitní situaci v lesích vlastní, ověřené, nezpochybnitelné a aktuální údaje o ekonomické situaci vlastníků lesů a pádný argument pro jednání ve vládě o nezbytnosti finanční podpory v řádech miliard Kč. Bez těchto relevantních čísel je výše škody ze strany premiéra a ministerstva financí zpochybována, řešení se stále odkládá, s cílem vyplatit pokud možno co nejméně a co nejpозději. I přes vědomí o vypjatém stát-

je fakt, že zatímco v dřívějších letech byl záporný výsledek vykazován jen ojediněle, za rok 2018 vykázalo přímou ztrátu již 5 majetků a další dva se ztrátě vyhnuly jen za cenu dotace od zřizovatele. Průměrné zpeněžení kleslo meziročně o dalších téměř 200 Kč, naopak náklady pěstební činnosti na 1 ha vzrostly o téměř 500 Kč. Pořád je přítom řeč o výsledcích roku 2018. Za I. pololetí letošního roku se tato data nadále vyvíjejí výrazně v neprospěch vlastníků lesů. Z rychlého průzkumu aktuálních ekonomických výsledků za I. pololetí 2019 vyplynul další pokles průměrného zpeněžení dříví o 600 - 680 Kč/m³, další růst nákladů na pěstební činnost i nákladů na těžbu dříví. Výrazně se zhoršuje situace v odbytu dříví, některé sortimenty jsou prakticky neprodejné, např. jehličnatá vláknina, takže u prodaného dříví průměrné zpeněžení sice tolik neklesá (prodává se jen kulatina, i když za naprostou likvidační cenu), ale další desetitisíce m³ dříví zůstávají vlastníkům na zásobách, nebo nebyly vůbec nevytěženy. Z pěti oslo-

Základní údaje z výsledků šetření z let 2014 - 2018

Obecné údaje o SVOL	t. j.	2014	2015	2016	2017	2018
Plocha lesů - členů SVOL	ha	385 940	398 096	400 264	402 898	408 383
Počet členů SVOL	členů	588	614	614	624	647
Průměrná výměra na 1 člena	ha/člena	656	648	651	646	631
Výsledky ekonomického šetření						
Počet účastníků šetření	počet	60	89	52	49	35
Výměra lesa jimi obhospodařovaná	ha	82 097	144 358	91 211	68 183	86 382
Průměrná těžba za rok	m ³ /ha	7,51	8,00	8,19	7,99	8,07
Náklady PČ	Kč/ha	1 689	1 711	1 733	1 593	2 079
Náklady TČ celkem	Kč/ha	2 428	2 356	2 809	3 262	3 926
Celkové náklady	Kč/ha	11 028	9 927	12 334	11 679	13 514
Příspěvek KÚ	Kč/ha	331	329	361	467	429
Průměrné zpeněžení dříví	Kč/m ³	1 625	1 570	1 517	1 390	1 207

ním rozpočtu a obtížné tvorbě rozpočtu příštího jde o hazardování s budoucí tvář naší krajiny, s hrozbou ztráty vodních zdrojů, ztrátou rekreačních možností obyvatel či „jen“ ztráty možnosti houbaření, které je pro většinu národa koníčkem, relaxací a vítaným odpočinkem.

O tom, že je situace vlastníků opravdu tristní a na hraně přežití, svědčí každodenní úpěnlivé volání řady lesnických majetků, že nemají na výplatu mezd svým pracovníkům, neví, jak přežijí konec roku i další léta a v jakém stavu budou moci udržovat svěřené nebo vlastní lesy. Hroživou situací většiny vlastníků lesů stvrdily i výsledky ekonomického šetření SVOL za rok 2018, které bylo nutno i letos provést vlastními silami. Malou změnou bylo oslovení jen majetků s výměrou nad 500 ha. U menších majetků docházelo k časté obměně respondentů a tím i zkreslování výstupů, navíc majetky této velikosti nemají zejména u obcí oddělené účetnictví, a tudíž mnohé údaje nevedou.

Změna velikosti oslovených majetků měla sice za důsledek pokles počtu respondentů, nicméně na výměře lesů do šetření zahrnutých, to nemělo velký vliv. Celkem byly získány odpovědi od 35 majetků s výměrou 86 382 ha lesů, což je výměra větší než v roce 2017. Varující

vených majetků ani jeden neočekává ke konci roku kladný hospodářský výsledek a vzhledem k tomu, že díky nadměrným nahodilým těžbám klesá i zásoba dříví v porostech, nelze očekávat zlepšení situace ani v budoucích letech. Situace v lesním hospodářství se nedá označit jinak než jako kritická a lesní hospodářství jako celek si rozhodně po dlouhých desetiletích, kdy přinášelo pravidelně zisk státu na daních a odvodech ze správy lesních majetků, ale i státu jako vlastníku lesů, nezaslouží politické tahanice a odsouvání problémů v době, kdy se rozhoduje o bytí a nebytí lesů v České republice.

Uvedené výsledky vypovídají jednoznačně o postupné ztrátě schopnosti celého lesního hospodářství zajistit, bez finanční podpory zvenčí, nejen financování vlastního provozu, ale i ostatních ekosystémových služeb lesů, jejichž náklady až dosud platili vlastníci lesů ze své vlastní kapsy, ze zisku, který les přinášel. Doufejme, že se kromě odborných argumentů a dat hovořících jasně pro nezbytnost finanční podpory pro lesníky najde i politická vůle k rozhodnutí, které jediné může vlastníkům lesů tolik očekávanou podporu v tíživé situaci přinést.

Ing. Jelínek Petr
odborný poradce SVOL

Podzimní kolo příjmu žádostí z PRV vyhlášeno

Dne 1. 8. 2019 byla schválena Pravidla, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty Programu rozvoje venkova na období 2014–2020 pro 8. kolo příjmu žádostí.

Příjem žádostí bude probíhat pouze prostřednictvím Portálu farmáře v termínu od 8. října 2019 8:00 hodin do 29. října 2019 18:00 hodin.

Celková alokace pro 8. kolo činí na všechny operace 1,643 mil. Kč, na lesnické operace je vyčleněno 528 mil. Kč. Podrobnosti jsou uvedeny v tabulce.

Zásadní změny obecných podmínek:

- úprava pravidel zadávání veřejných zakázek - u zakázek do 2 mil. Kč bez DPH na dodávky a/nebo služby resp. do 6 mil. Kč bez DPH v případě stavebních prací byly zrušeny uzavřené výzvy a jsou nahrazeny cenovým marketingem,
- jsou stanoveny 2 termíny pro dokládání příloh po podání Žádosti o dotaci,

- byl upraven systém doručování dokumentů přes Portál farmáře,
- žadatel, který není fyzickou osobou nebo právnickou osobou veřejného práva, musí být nově nejpozději ke dni, ke kterému je povinen dokládat přílohy k Žádosti o dotaci, zapsán v Evidenci údajů o skutečných majitelích,
- byla rovněž vydána aktualizovaná Příručka pro publicitu

kovače pro asanaci kůrovcového dříví. Zvýšení preference pro malé projekty do 250 tis. Kč.

Obecné podmínky pro poskytnutí dotace na základě Programu rozvoje venkova na období 2014–2020 platné pro 8. kolo příjmu žádostí, Specifické podmínky pro jednotlivá opatření/operace, Příručka pro zadávání veřejných zakázek i Příručka pro publicitu jsou k dispozici na

Lesnické operace	Alokace (Kč)
8.3.1 Zavádění preventivních opatření v lesích	27 000 000
8.4.1 Obnova lesních porostů po kalamitách	100 000 000
8.4.2 Odstraňování škod způsobených povodněmi	33 000 000
8.5.1 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin	30 000 000
8.5.2 Neproduktivní investice v lesích	28 000 000
8.5.3 Přeměna porostů náhradních dřevin	140 000 000
8.6.1 Technika a technologie pro lesní hospodářství	170 000 000

Zásadní změny u lesnických opatření:

- 8.5.3 Přeměna porostů náhradních dřevin - nově byl stanoven závazný přehled maximálních hodnot výdajů, na které může být poskytnuta dotace, tzv. limity,
- 8.6.1 Technika a technologie pro lesní hospodářství - nový způsobilý výdaj: postřih

webových stránkách Ministerstva zemědělství www.eagri.cz v sekci Dotace/Program rozvoje venkova 2014-2020 a také na stránkách Státního zemědělského intervenčního fondu www.szif.cz v sekci Program rozvoje venkova 2014–2020.

Zdroj: MZe

Informace k aktualizaci oblastních plánů rozvoje lesů

Většina z vás je už jistě informována, že od začátku letošního roku pokračují práce na aktualizaci prvních 9 oblastních plánů rozvoje lesů (OPRL). V této souvislosti ÚHÚL zveřejnil v březnu 2019 **agregované cílové dřevinné skladby (ACDS)** pro celou Českou republiku jako podklad pro potřeby aktualizace OPRL (podrobnosti jsou k dispozici na www.uhul.cz v záložce Naše činnost/Oblastní plány rozvoje lesů/Základní a závěrečná šetření OPRL 2). Tyto skladby již vycházejí z požadavků nové vyhlášky MZe č. 298/2018 Sb., tj. reflektují nové členění základních přípravných (DZP), základních cílových (DZC) a melioračních a zpevňujících dřevin (MZD) i rozšíření jejich výčtu, a v procesu aktualizace OPRL pro příslušnou PLO budou dále upřesňovány až do schválení

AK a MD. Co se týče SM, jeho zastoupení se doporučuje následujícím způsobem:

- na nevhodných stanovištích nižších poloh není navrhován,
- ve středních polohách 3. LVS zpravidla max. do 30%,
- ve středních polohách 4. LVS zpravidla max. do 40%.

Dalším zásadním podkladem pro aktualizaci OPRL je **nová vrstva typologie lesů**, zveřejněná na základě přílohy č. 4 vyhlášky, která je dostupná opět na www.uhul.cz v záložce Mapy a data/Katalog mapových informací/Oblastní plány rozvoje lesů. Pro vlastníky lesů je z praktického hlediska významnou změnou sjednocení číslování lesních typů pro celou ČR, kdy číslice 1 označuje nově modální (typickou) vari-

Svěží dubová bučina			
3S0	antropogenní	3S0	antropogenní
3S1	šťavelová	3S1	modální
3S8	ochuzená	3S2	chudší
3S6	biková a mařinkou	3S3	bohatší
3S5	biková s lipnicí hajní	3S4	sušší
3S4	kapradinová	3S5	vlhčí
3S7	s bikou chlupatou	3S6	hlinitější
3S2	se třtinou rákosovitou	3S7	skeletnatější
		3S9	specifická - písčité

daného OPRL. ACDS však mohou vlastníci lesů a jejich odborní lesní hospodáři využít v případě svého zájmu již v současné době jako rámcové vodítko při plánování obnovy lesa na konkrétní obnovované ploše. K tomu je nutno dodat, že ACDS neobsahují geograficky nepůvodní druhy (GND) mimo

antu, číslice 2 chudší, 3 bohatší atd. – viz příklad srovnávací tabulky pro soubor lesních typů 3 S.

Vlastní aktualizace OPRL probíhá dle **harmonogramu zveřejněného na stránkách ÚHÚL** na stejné stránce jako ACDS. Před každým základním šetřením jsou zde

zveřejňovány souhrnná zpráva k základnímu šetření a podklad pro stanovení základních hospodářských doporučení, který mimo jiné obsahuje z hlediska tvorby LHP potenciálně problematický, tzv. **doporučený podíl MZD**. Do konce června proběhla základní šetření pro PLO 9, 11, 14, 21 a 40. Na podzim 2019 budou pokračovat základní šetření pro PLO č. 23, 34, 35 a 38.

Významné z pohledu následné tvorby LHP je rovněž **závazné stanovisko MŽP k zavádění geograficky nepůvodních dřevin (GND)**. V dosud vydaných stanoviscích se ve srovnání s dosavadní praxí vedle % podílů GND pro jednotlivé CHS nově navrhuje i % pro jednotlivé porosty. Zde oproti současné praxi uplatnění těchto dřevin při obnově lesa na konkrétním obnovném prvku může dojít k určitému omezení jejich zastoupení. Např. v PLO č. 9 (Rakovnicko-kladenská pahorkatina) je paušálně znemožněno využití DBC z důvodu potenciálního invazního šíření a stanovisko obsahuje i další omezení, konkrétně např. podíl GND v rámci MZD (max. 1/3) a velikosti nesmíšených skupin GND (max. 0,05 ha).

Pozvánkou na základní šetření by měli být ze strany ÚHÚL obesíláni rovněž větší vlastníci lesů v daném regionu tak, aby mohli uplatnit své připomínky vycházející z dosavadních zkušeností při obhospodářování svého lesního majetku. Standardním výstupem každého základního šetření je zápis, který by měl obsahovat mimo jiné i požadavky zúčastněných subjektů včetně návrhu jejich vypořádání. Z těchto důvodů doporučujeme zejména větším vlastníkům lesů aktivní účast na těchto jednáních.

V případě zájmu jsme připraveni poskytnout členům SVOL k tvorbě OPRL 2 podrobnější informace, popř. poradenství při řešení konkrétního problému souvisejícího s tvorbou OPRL 2.

Ing. Tomáš Dohnanský
odborný poradce SVOL

vykazovala i šest let po výsadbě tlušťkovy a výškový přírůst odpovídající různým růstovým podmínkám jednotlivých lokalit. V podmínkách prvního vegetačního stupně předčila v průměrném ročním výškovém přírůstu smrk o 100 až 200 % a listnáče dub zimní s bukem o 100 %. Bylo potvrzeno, že podmínky CHS 13 dokáže ze sledovaných dřevin růstově nejlépe využít borovice, která vykazovala ještě o 26% vyšší přírůst než douglaska. Porovnání tlušťkového přírůstu ukázalo podobný trend. Nejvyšší průměrný roční tlušťkový přírůst na krčku vykazovala opět domácí borovice.

Na stanovišti SLT 2K nebyla dominance borovice ve srovnání s douglaskou tak jednoznačná. Sledovaná stanoviště 2. a 3. lesního vegetačního stupně živné a kyselé řady se podle předpokladu ukázala pro růst douglasky jako nevhodnější. V podmínkách 5. a 6. LVS již domácí dřeviny (smrk a buk) douglasku ve sledovaných růstových parametrech většinou předčily. „Na nejvýše položené sledované lokalitě Vrchmezí se extremita podmínek projevila na růstu všech sledovaných dřevin. Je ale zajímavé, že douglaska nebyla ani v těchto extrémních podmínkách nepomělněji přirůstající dřevinou,“ říká odborník. „Výškový přírůst douglasky byl srovnatelný se smrkem a dvojnásobný ve srovnání s jedlí a bukem. Pro tlušťkový přírůst platilo zhruba totéž.“

Rychle rostoucí douglaska tisolistá je schopná bez problémů udržet pozici úroveň dřeviny ve směsi s jinými dřevinami. Nové smíšené porosty s douglaskou mohou být stejně jako u domácích dřevin omezovány různými ekologickými nároky jednotlivých druhů dřevin. Proto je účelné zakládat porosty se skupinovým smíšením a ve vzniklých skupinách používat pěstební postupy vyhovující dané dřevině.

Součástí výzkumových aktivit v posledních třech letech bylo i ověřování výchovných postupů v lesních porostech. Výběr výsledků naleznete rovněž v publikaci.

pokračování na str. 6. >>

Douglaska tisolistá (Pseudotsuga menziesii) se v Evropě pěstuje od roku 1827. První semena přivezla v roce 1826 zásluhou botanika D. Douglassa, který je přivezl ze státu Washington a zasadil v několika parcích Anglie. V ČR se první experimentální výsadby uskutečnily v západních Čechách na majetku Karla Štemberka. Ojedinelé výsadby následovaly v letech 1836-1837 v Nepomuku a také kolem roku 1848 na Dobříšsku a Opočensku.

Hlavní areál rozšíření douglasky tisolisté se nachází na pacifickém severozápadě USA, především ve státech Washington, Oregon, Kalifornie a Idaho, také v Montaně a Wyomingu. „Nedám na douglasku dopustit,“ konstatuje ředitel Správy lesů Kristiny Coloredo-Mansfeldové Ladislav Šimerda. „Stejně jako u všeho – také u douglasky platí, že všeho moc škodí. Je potřeba postupovat s rozmyslem. Ale je škoda douglasku podceňovat a už vůbec nerozumím hlasům, které ji tabuizují. Naopak se domnívám, že tato dřevina může k obnově našich lesů významně přispět.“

LOS aktuálně

Uplatnění douglasky tisolisté v lesním hospodářství ČR

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti vydal novou publikaci s titulem „Uplatnění douglasky tisolisté v lesním hospodářství ČR.“ Dřevina původem ze zámoří má doposud velmi nízké zastoupení v našich lesích – pouze 0,2 %. „A to je velká škoda vzhledem k jejím vlastnostem,“ říká jeden z autorů publikace Jiří Novák. „Stejně jako jiné dřeviny, ani douglaska není samospásná a nelze se domnívat, že by teď měla být sázena plošně. Rozhodně si ale zaslouží větší

pozornost vlastníků lesů i lesních správců pro svou dobrou adaptabilitu v našich podmínkách.“

Při hodnocení douglasky ve skupinové směsi s domácími dřevinami v různých růstových podmínkách je podle posledních poznatků zřejmé, že douglaska se dá využívat při umělé obnově k tvorbě smíšených porostů od stanovišť borů přes nižší a střední polohy až po vyšší, a dokonce horské polohy. „V několika uplynulých letech jsme navázali na naše předchozí projekty a sledovali jsme celkem devět lokalit, na kterých byl měřen tlušťkový a výškový přírůst,“ upřesňuje Jiří Novák. „Z hodnoceného období 2011 až 2017 byl vypočten průměrný roční tlušťkový přírůst a průměrný roční výškový přírůst.“

Douglaska ve sledovaných výsadbách

Využito bylo poznatků z celkem šesti douglaskových porostů bez příměsí a sedmi smíšených porostů s douglaskou.

Na základě vlastních výzkumů VÚLHM, poznatků z literatury a zkušeností z praxe lze konstatovat, že douglaska může být součástí směsi při obnově porostů na široké škále lesních stanovišť v ČR. Kromě dříve doporučených optimálních stanovišť (kyselá a živná v nižších a středních polohách) byla využitelnost douglasky doložena i v podmínkách přirozených borových stanovišť nebo ve vyšších až horských polohách. „Leckde nás douglaska až překvapila. Například na stanovišti Králova Stolice stojí vitální douglasky mezi usychajícími duby a daří se jim tak dobře, že to na první pohled pozná i laik,“ dodává Jiří Novák.

Více informací a také možnost publikaci získat naleznete na www.vulhm.net nebo www.vulhm.opocno.cz

Jana Divišová
PR manažer SVOL

PRÁVNÍ PORADNA

Je povinností vlastníka lesa preventivně odstraňovat stromy ohrožující možnosti svého pádu provoz na pozemní komunikaci?

Rozsah povinností vlastníků lesů při odstraňování padlých, ležících a vyvrácených se stromů ohrožujících provoz na pozemních komunikacích a ležících mimo pozemky určené k plnění funkcí lesa je vymezen třemi předpisy, a to zákonem č. 289/1995 Sb., lesním zákonem, v platném znění (dále jen „lesní zákon“), zákonem č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, v platném znění, (dále jen „zákon o pozemních komunikacích“) a občanským zákoníkem (zákon č. 89/2012 Sb.)

V případě lesního zákona jsou určující pravidla zakotvená v ustanovení jeho § 22, odst. 1, podle nějž jsou vlastníci nemovitostí nebo investoři staveb a zařízení povinni provést na svůj náklad nezbytné nutná opatření, kterými jsou nebo budou jejich pozemky, stavby a zařízení zabezpečeny před škodami způsobenými zejména sesuvem půdy, padáním kamenů, pádem stromů nebo jejich částí, přesahem větví a kořenů, zastíněním a lavinami z pozemků určených k plnění funkcí lesa. Tato ochranná opatření jsou vlastníci nemovitostí a investoři staveb a zařízení oprávněni provést i na pozemcích určených k plnění funkcí lesa, přičemž vlastníci těchto pozemků musí provedení zabezpečovacích opatření strpět. O rozsahu a způsobu zabezpečovacích opatření v okolí pozemních komunikací (nedohodnou-li se vlastníci mezi sebou) rozhoduje ve správním řízení silniční správní úřad, neboť lesní zákon v § 22 odst. 1 v poznámce pod čarou 18) odkazuje na orgán státní správy příslušný podle zvláštních právních předpisů.

Takovým zvláštním předpisem je právě druhý z označených zákonů, tj. zákon o pozemních komunikacích, jehož součástí je i ustanovení § 35 odst. 1. Podle něj jsou „**vlastníci nemovitostí v sousedství dálnice, silnice a místní komunikace povinni strpět, aby na jejich pozemcích byla provedena nezbytná opatření k zabránění sesuvů půdy, padání kamenů, lavin a stromů nebo jejich částí, vznikne-li toto nebezpečí výstavbou nebo provozem dálnice, silnice a místní komunikace nebo přírodními vlivy; vznikne-li toto nebezpečí z jednání těchto vlastníků, jsou povinni učinit nezbytná opatření na svůj náklad. O rozsahu a způsobu provedení nezbytných opatření a o tom, kdo je provede, rozhodne silniční správní úřad.**“ Podle § 35

odst. 2 téhož zákona pak „**silniční správní úřad zjišťuje zdroje ohrožování dálnice, silnice a místní komunikace a zdroje rušení silničního provozu na nich. Zjistí-li zdroj ohrožení jiný, než je uveden v odstavci 1, nařídí silniční správní úřad jeho provozovateli nebo vlastníku odstranění zdroje tohoto ohrožení. Nevyhoví-li provozovatel nebo vlastník zdroje ohrožení, silniční správní úřad rozhodne o odstranění zdroje ohrožení na jeho náklady.**“

Pokud jde o třetí z označených předpisů, tj. občanský zákoník, dopadá na posuzovanou otázku zejména ustanovení jeho § 2900 o prevenční povinnosti („**Vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného.**“) Jeho předchůdcem bylo až do 1. 1. 2014 ustanovení § 415 občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. ukládající každému povinnost „**počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí.**“

V praxi se lze (zejména ze strany vlastníků pozemních komunikací i některých silničních správních úřadů) setkat s výkladem § 35 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích, podle kterého opatření na jejich ochranu před nebezpečím pádu stromů nebo jejich částí, které je důsledkem prosté existence lesa a jeho růstových projevů, je povinen provést zásadně vlastník lesa, jelikož nebezpečí pádu stromů a jejich částí v takových případech nevzniká výstavbou ani provozem dálnice, silnice a místní komunikace ovšem ani přírodními vlivy, nýbrž jednáním vlastníka lesa, konkrétně jeho nečinností při plnění prevenční povinnosti podle občanského zákoníku.

Takový výklad považují za nesprávný. Neplatí totiž, že nositelem prevenční povinnosti na pozemcích určených k plnění funkcí lesa v okolí dálnic, silnic a místních komunikací podle § 2900 občanského zákoníku (dříve § 415 občanského zákoníku č. 40/1964 Sb.) je primárně či dokonce výlučně vlastník lesa, zatímco na vlastníka komunikace tato povinnost vůbec nedopadá. Z publikované judikatury lze dovodit, že pravdou je opak. V usnesení ze dne 1. 6. 2015 č. j. 25 Cdo 1234/2015 vyslovil Nejvyšší soud ČR závěr, že „**prevenční povinnost vlastníka komunikace v podobě provedení nezbytných opatření k zabezpečení komunikace proti hrozící škodě podle § 22 odst. 1, 2 lesního zákona je konkretizací obecné prevenční povinnosti ve smyslu § 415 obč. zák. a její porušení lze dovodit tehdy, je-li hrozící škoda pro vlastníka komunikace objektivně předvídatelná** (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 4. 2014, sp. zn. 25 Cdo 2358/2013, publikovaný pod C 13871 v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu. Každý je totiž povinen zachovávat vždy takový stupeň bedlivosti, který lze po něm vzhledem ke konkrétní časové a místní situaci rozumně požadovat a který – objektivně posuzováno – je způsobilý zabránit či alespoň co nejvíce omezit riziko vzniku škod na životě, zdraví či majetku; není však uložena povinnost předvídat každý v budoucnu možný vznik škody (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2003, sp. zn. 25 Cdo 618/2001, Soubor C 1725). ... Nesprávná je pak domněnka dovolatele (pozn. - tím byl vlastník komunikace), že se na něho povinnost podle § 22 odst. 1 lesního zákona nevztahuje, neboť dopadá právě na něj, jakožto vlastníka pozemní komunikace ohrožené škodou, jež má svůj původ v pozemku určeném k plnění funkce lesa. Naopak na vlastníka lesního pozemku se uvedená povinnost nevztahuje, ale je zatížena obecnou prevenční povinností (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 6. 2003, sp. zn. 25 Cdo 2183/2001, Soubor C 1987).“

Jestliže primárním nositelem prevenční povinnosti při ochraně dálnic, silnic a místních komunikací před pásem stromů nebo jejich částí v situacích, kdy je

hrozící škoda objektivně předvídatelná, není vlastník lesa, nýbrž právě vlastník pozemní komunikace, je to proto právě on, nikoliv vlastník lesa, kdo je povinen zajišťovat, a to i na pozemcích určených k plnění funkcí lesa v okolí komunikace opatření, jimiž bude pádu stromů na komunikaci zabráněno. Jedině tímto způsobem lze vyložit ustanovení § 22 lesního zákona, § 35 zákona o pozemních komunikacích a § 2900 občanského zákoníku, aniž by mezi nimi vznikaly nepřekonatelné rozpory.

Není přitom bez zajímavosti, že obdobné závěry platí i v případě ochrany železničních drah, kde se namísto § 35 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích uplatní totožně formulovaný § 10, odst. 1 zákona č. 244/1992 Sb., o dráhách, v platném znění (dále „zákon o dráhách“), podle nějž „**vlastníci nemovitostí v sousedství dráhy jsou povinni strpět, aby na jejich pozemcích byla provedena nezbytná opatření k zabránění sesuvů půdy, padání kamenů, lavin a stromů nebo jejich částí, vznikne-li toto nebezpečí výstavbou nebo provozem dráhy nebo přírodními vlivy; vznikne-li toto nebezpečí z jednání těchto vlastníků, jsou povinni učinit nezbytná opatření na svůj náklad. O rozsahu a způsobu provedení nezbytných opatření a o tom, kdo je provede, rozhodne drážní správní úřad.**“ I zde je citované ustanovení ze strany vlastníků drah (zejména SŽDC, s. o.) dlouhodobě interpretováno tak, že opatření na ochranu dráhy před nebezpečím pádu stromů nebo jejich částí, které je důsledkem prosté existence lesa a jeho růstových projevů, je povinen provést zásadně vlastník lesa, jelikož nebezpečí pádu stromů a jejich částí v takových případech nevzniká výstavbou ani provozem dráhy ani přírodními vlivy, nýbrž nesplněním prevenční povinnosti ze strany vlastníka lesa. Podle názoru SŽDC s. o., Drážního úřadu i Ministerstva dopravy dokonce prevenční povinnost vlastníka lesa v okolí železniční dráhy zahrnuje i jeho povinnost nenechat stromy v okolí dráhy vůbec vyrůst do rozměrů, v nichž by při případném pádu (bez ohledu na jeho příčinu) mohly zasáhnout dráhu. Toto právní hodnocení bylo dokonce převzato do některých rozhodnutí Drážního úřadu a Ministerstva dopravy z nedávné doby, jímž byla vlastníkům lesů podle § 10 odst. 1 zákona o dráhách stanovena povinnost odstranit z okolí dráhy stromy označené za ohrožení bezpečného provozu na dráze.

Rovněž zde pak byla nesprávnost popsaného právního hodnocení potvrzena několika soudními rozhodnutími. Např. rozsudkem ze dne 30. 8. 2018 č. j. 11 A 25/2017-65 zrušil Městský soud v Pra-

ze rozhodnutí Ministerstva dopravy, jímž bylo zamítnuto odvolání vlastníka lesa proti rozhodnutí Drážního úřadu, jímž byla vlastníku lesa podle § 10 odst. 1 zákona o dráhách uložena povinnost odstranit všechny stromy rostoucí na konkrétně vymezených pozemcích určených k plnění funkcí lesa, které „**svojí výškou a dopadovou vzdáleností mohou ohrozit provoz na úseku regionální dráhy.**“ Městský soud v Praze v rozsudku mj. uvedl (odst. 20), že „**v ... postupu správního orgánu spočívající**

v nařízení odstranění všech stromů, které by vzhledem ke své výšce a vzdálenosti od trati mohly do dráhy železnice spadnout, pak spadáje ... rovněž porušení § 2 odst. 3 s. ř., neboť správní orgán nezkoumal stav stromů a tedy ani nemohl předložit přesvědčivou argumentaci směřující k závěru, že musí dojít k vykácení všech těchto stromů. Opačný závěr by nutně vedl k absurdnímu důsledku, že musí být vykáceny všechny stromy v okolí všech železnic v České republice, kde někdy došlo k pádu stromu do kolejíště.“ V odst. 21 rozsudku pak soud vyslovil závěr, že „**opomenutí žalobce (tj. vlastníka lesa) nebylo v řízení prokázáno, a i pokud soud připustí eventualitu, že všechny stromy vymezené v prvostupňovém rozhodnutí musejí být vykáceny, pak za současné úrovně skutkových zjištění nelze dle § 10 zákona o dráhách požadovat provedení stanoveného opatření na náklady žalobce. Takový výklad by znamenal, jak správně žalobce (tj. vlastníka lesa) namítá, že každý vlastník lesa sousedícího s dráhou bez dalšího odpovídá za prostou existenci lesa a v případě, že drážní úřad dospěje k závěru, že je třeba jej vykácet, pak bez dalšího zkoumání musí kácení či další opatření provést na své náklady. Takový výklad § 10 zákona o dráhách soud považuje za excesivní. Pokud by soud závěry žalovaného dovedl do důsledku, měly by být lesy v okolí dráhy permanentně udržovány ve stavu bránícímu dopadu jakéhokoliv stromu do jejího prostoru, takové požadavky však zákon na vlastníky lesa neklade.**“ Obdobné závěry byly vysloveny i v rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 4. 4. 2019 sp. zn. 11A 117/2018, kde soud (odst. 53) navíc uvedl, že „**má za to, že pro vydání rozhodnutí o povinnosti provést opatření nepostačuje zcela nekonkrétní odkaz na ustanovení občanského zákoníku upravující obecnou povinnost předcházet škodám, ale za prioritu je nutné považovat, zda vlastník lesního pozemku dodržuje předpisy upravující povinnosti vlastníků lesa či povinnosti podle zákona o ochraně přírody a krajiny (k tomu viz rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 2. 4. 2014, sp. zn. 25Cdo 2358/2013 a ze dne 1. 6. 2015, sp. zn. 25Cdo 1234/2015), když porušení obecné prevenční povinnosti lze dovodit jen tehdy, je-li hrozící škoda pro vlastníka objektivně předvídatelná. Tento předpoklad v posuzované věci nenastal, ostatně žalobce (tj. vlastníka lesa) ani není primárním nositelem prevenční povinnosti při řádném provozu dráhy, jímž je naopak právě osoba zúčastněná na řízení, tj. SŽDC. Postup drážního úřadu i žalovaného v nyní posuzované věci – s ohledem na výše popsa-**

né konkrétní skutkové okolnosti – by bylo možno posuzovat jako jednání účelové, jehož cílem je zbavit se povinnosti provádění údržby pozemků v blízkosti dráhy na úkor jejich vlastníků, kteří jsou beztak zatíženi již omezeními, které z blízkosti provozované dráhy nepochybně vyplývají.“ Citované závěry lze plně vztáhnout i na zajištění ochrany pozemních komunikací.

JUDr. Ing. Martin Flora, Dr.
advokát

Informace pro starosty obcí k hospodaření v lesích

Náročná situace v domácích lesích a nepřehlednost legislativy vedla SVOL k uspořádání dvou seminářů především pro nově zvolené starosty menších obcí.

Na seminářích s názvem „Hospodaření na lesním majetku v období klimatických změn“ pořádaných ve spolupráci se Sdružením místních samospráv 3. 6. v Jihlavě a 17. 6. v Kostelci nad Černými lesy se sešlo několik desítek účastníků.

Semináře se zabývaly právními důsledky vyplývajícími pro vedení obcí z vlastnictví lesa, odbornými postupy při likvidaci kůrovcové kalamity, doporučeními a zkušenostmi obcí a jejich lesních správců, jak adaptovat lesní porosty na jevy provázející klimatickou změnu a možnostmi finančních příspěvků na obnovu lesů a následnou péči o lesní porosty z národních a krajských zdrojů.

„Velmi jsem uvítal zejména komplexnost informací, která se týkala dotací, ochrany lesa i možností likvidace škůdce,“ říká Josef Salus, místostarosta obce Hodice.

Mezi účastníky patřila také starostka obce Heřmanov Pavla Chadimová. „Naše obec se stejně jako velká řada dalších potýká s kůrovcovou kalamitou. Ačkoliv jsme se předcházející léta snažili kalamitě včasnými zásahy předcházet, letos jsme byli nuceni vykácet již cca 500 m³ napa-

kalamitou týká, semináře o hospodaření v lesích jsem se proto velmi ráda zúčastnila. V současné době je pro mne nejdůležitější získat informace o možných dotacích. Naše obec již letos požádala o dotace z MZe i Kraje Vysočina, takže doufáme, že nám získané prostředky alespoň částečně pomohou doplatit ztrátu při hospodaření.“

Rovněž starostu obce Borek Václava Hrubého přivedl na seminář zájem o aktuální situaci. „Chtěl jsem získat ucelený přehled ohledně kůrovce a sucha i možnostech řešení. Naše obec vlastní přibližně sedm hektarů lesa a situace není zatím nijak závažná. Bohužel je v našem regionu mnoho vlastníků, kteří se o les nestarají, a tak předpokládám, že dojde ke zhoršení.“ Na otázku, co jej v souvislosti s lesy poslední dobou nevíce „zvedlo ze židle“, odpovídá starosta Borku jednoznačně: „Nesmyslné a zavádějící informace z médií ohledně situace v lesích a informace, že smrk už se sázet nebude.“

Převahu v sále však ve srovnání se starosty měli spíše lesní hospodáři a tento fakt znepokojil starostu města Příbrav Martinu Kamaráda, který patřil mezi prezentující odborníky. „Z toho jsem, přiznám se, byl trochu rozpačitý. Ano, na semináři byly sekce ryze odborné (například týkající se dotací), ale většina semináře, který byl podle mne kvalitně obsazen, se snažila osvětlit právě starostům či jiným odpovědným osobám z vedení obcí problém ze stránky odborné tak, aby byl definovatelný a pochopitelný i pro laiky. Pro většinu účastníků z lesnických kruhů se nejednalo o informace nové, ale pro starosty to měla být podle mne velmi dobrá možnost předat informace o budoucím vývoji jedné z největších katastrof v dějinách našeho lesnictví. Podle mne je to důkaz, že celému problému nedáváme my, vlastníci lesa, politici, starostové, dostatečnou vážnost. Ale když to neuděláme my, udělají to rády některé „ekologické“ organizace, které nám rády

kteřá upravila alespoň zastaralé hodnoty spočítaných škod.

Hlavním přednášejícím byl Miroslav Kubů, znalec pro obor ekonomika, odvětví ceny a odhady, se specializací na oceňování pozemků, trvalých porostů a škod na lesních porostech a se specializací na ekonomiku lesní výroby. Zaměřil se na část vyhlášky, která byla nosným tématem semináře, a sice škody působené zvěří. Účastníky semináře, kterých bylo skoro padesát, seznámil s možnými druhy jednotlivých škod, způsobem jejich výpočtu a zejména s jejich uplatněním s ohledem na příslušné lhůty. Během své přednášky celou řadu situací ilustroval na konkrétních případech, které řešil ve své znalecké praxi. Jako určitou slabinu nové vyhlášky vidí datum její účinnosti, které se nekryje s obdobím, za které se škody zvěří vyčíslují, což by při správném postupu znamenalo škody vzniklé do 31. 12. 2018 počítat dle staré vyhlášky a po 1. 1. 2019 dle nové, a to v praxi může způsobit komplikace. A dále, že není možnost škodu vyčíslit za jednotlivé kusy na ploše, což by zjednodušilo samotný postup výpočtu. Na závěr dopolední části zodpověděl dotazy posluchačů.

Po obědě nastal přesun na venkovní plochy, které byly připraveny na lesním úseku Skalice, kde nás provázel Radek

Kajfosz. Na každé ukázce nás seznámil s historií plochy, tj. kdy byla provedena těžba, jaké dřeviny byly použity při obnově a vylepšování, se způsobem ochrany proti škodám zvěří a s druhy zvěře, která se zde vyskytuje. Jako důležité uvedl, že tato část lesního majetku je jako honitba pronajata mysliveckému sdružení.

Dr. Kubů názorně předvedl postup při zjišťování jednotlivých škod – okus a jeho intenzita, případně zničení sazenice. Zde se rozvinula bohatá diskuze, co lze již považovat za zničenou sazenici, kdy někteří účastníci měli přísnější metr než samotný přednášející.

Samozřejmě, že během semináře zaznělo, že nejlépe je vzniku škod předcházet a vyhnout se tím případným soudním sporům. Cest k tomuto vede několik, přes snížení celkových stavů spárkaté zvěře, způsob obhospodařování honiteb, úpravu myslivecké legislativy se zaměřením na způsob stanovení výše lovu a další. Toto vše nabývá na významu v souvislosti se současnou situací v lesním hospodářství.

Pro zájemce je k dispozici prezentace dr. Kubů z tohoto semináře na www.svol.cz v sekci Z naší činnosti/ Poradenská a vzdělávací činnost 2017–2019.

Ing. Miroslav Pacovský

deného dřeva. Většinu se nám podařilo prodat za poměrně slušnou cenu a cca 150 m³ jsme odprodali zájemcům z řad občanů naší obce za symbolickou cenu 400 Kč, což je v podstatě cena práce, kterou za vytěžení sami platíme. Jsme maličká obec s 206 obyvateli, a proto se musíme velmi snažit co nejlépe hospodařit v situaci, která je pro vlastníky lesů kritická. Samozřejmě nás proto zajímá vše, co se této problematiky s kůrovcovou

nadiktují, jak se máme za naše peníze v lesích chovat. V tom je dnes nezastupitelná úloha nás politiků, kteří jsme zároveň zástupci vlastníků lesa.“

Pro účastníky semináře připravil SVOL aktualizovanou verzi příručky pro starosty a zastupitele „Hospodaření v obecních lesích“ z r. 2015. V případě zájmu o zaslání publikace, kontaktujte kancelář SVOL.

Jana Divišová

Seminář ke škodám zvěří

Dne 5. 6. 2019 uspořádal SVOL odborný seminář na téma „Škody zvěří na lesních porostech - výpočet, vymáhání“. Seminář se uskutečnil ve spolupráci s naším členem Školním lesním podnikem ČZU v Kostelci nad Černými lesy.

Seminář zahájil předseda Středočeského regionu SVOL Miroslav Pacovský. V úvodu připomněl průběh novelizace vyhlášky č. 55/1999 Sb., o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na

lesích. Práce na novele trvala téměř deset let. Bylo připraveno několik variant včetně té, která rozšiřovala výčet možných škod na lesních pozemcích a porostech, které v současné době nastávají a způsobují újmu vlastníků lesů. Tato rozšiřující varianta však nebyla podpořena z Ministerstva zemědělství údajně pro chybějící zmocnění v zákoně o lesích. Vyhláška platná téměř dvacet let byla novelizována od 1. 1. 2019 vyhláškou č. 296/2018 Sb.,

Plzeňský region udržuje čilé styky s bavorskými kolegy

V Německu je struktura vlastníků lesů výrazně jiná než v České republice, převážnou většinu tvoří vlastníci lesů o výměře do 2–5 ha. Pro zlepšení jejich informovanosti, znalostí a možnosti odbytu dříví se tyto vlastníci lesů sdružují v lesnických sdruženích podle jednotlivých okresů a krajů. Tyto organizace pak zastřešuje Celobavorské rolnické sdružení (Bayerische Bauern Verband). Domažlické městské lesy s jedním z těchto sdružení na úrovni kraje Oberpfalz i obchodují a dodávají jim část vytěženého dříví. Lesnická sdružení mají totiž založeno i několik obchodních společností, které pak se dřívím přímo obchodují, případně poskytují vlastníkům služby.

Dne 26. 7. se v Regensburgu konala výroční konference Lesnického sdruže-

ní Oberpfalz. Konference se zúčastnilo zhruba 100 delegátů, kteří vyslechli zprávu o činnosti, schválili závěrečný účet sdružení za rok 2018 a rozpočet na rok 2019 a zvolili předsednictvo a radu, která je bude v průběhu roku zastupovat. V hlavním přednáškovém bloku vystoupili zástupci SVOL, aby přítomné informovali o jeho činnosti, členské základně a zásadách společného obchodu se dřívím. Němečtí kolegové projevili zájem o další prohloubení spolupráce a o možnost navštívit SVOL za účelem lepšího poznání naší činnosti i navázání nových kontaktů.

Ing. Petr Jelínek
odborný poradce SVOL

Z exkurze do Krušných hor

Ve dnech 22. – 23. května organizoval Středočeský region SVOL ve spolupráci s Arcibiskupstvím pražským odbornou exkurzi do Krušných hor, konkrétně na organizační jednotku polesí Blatno.

Odjezd byl naplánován z lesní správy velkostatku Jemniště v ranních hodinách. Cílem naší cesty byla horská chata Bernava, jejíž majitelce patří poděkování za poskytnuté útočiště, dobrou stravu a vynikající obsluhu. Zde jsme měli domluvený sraz s vedoucím polesí Janem Ferklem, který nás záhy seznámil s historií a současností polesí. Arcibiskupství pražské získalo polesí Blatno v roce 1929 jako výměnu od ČR za zabíranou část v Rožmitále pod Třemšínem, která spadala pod nově vznikající Vojenský újezd Brdy. Novodobá historie se datuje od roku 2015, kdy zákonem o církevních restitucích byly

jednotlivým církvím jejich lesy navraceny zpět.

V současné době polesí hospodaří na výměře cca 2 800 ha vlastního lesa a dále spravuje i lesy pro jiné církevní subjekty. Těžební činnost je na poměrně nízké výši a nyní spočívá ve zpracování zejména nahodilé těžby a těžby v porostech náhradních dřevin smrku pichlavého a břízy, které zde byly založeny po zpracování porostů odumřelých vlivem imisí ze 70. a 80. let minulého století a které jsou v současné době poměrně intenzivně obnovovány a zalesňovány cílovými dřevinami. S tím na druhou stranu narůstají vysoké úkoly v pěstební činnosti – zalesňování, ožiny, výchova kultur a zejména ochrana proti možným škodám, které vznikají působením spárkaté zvěře, zde převážně jelení, kdy její početní stavy byly zcela limitujícím faktorem pro obnovu lesa a kvalitu již založených porostů. Vlastník jednoznačně upřednostnil les před zvěří, ponechal

Obr. 1, 2, 3: Porosty náhradních dřevin smrku pichlavého a břízy jsou v současné době intenzivně obnovovány a zalesňovány cílovými dřevinami. Smrky pichlavé jsou většinou rozštěpkovány a štěpka je rozmetána po porostu. Březové porosty jsou proředěny těžbou JMP s úklidem hmoty do valů. Ve většině porostů pak následuje mechanická příprava půdy. S přestavbou lesa musí jít ruku v ruce redukce stavů zvěře. Obr. 4: Z Národní přírodní rezervace Novodomské rašeliniště. Foto: archiv SVOL

si honitby ve vlastní režii a v poměrně v krátkém časovém období dokázal ovlivnit početní stavy zvěře. Lov zvěře má za úkol především personál, který to má jako pracovní povinnost, využívání jsou rovněž stálí hosté a dále je možný poplatkový lov trofejové zvěře. Cílem je dosažení rovnovážného stavu mezi potřebou lesa a stavem zvěře, což by se mělo projevit na minimálních opatřeních proti možným škodám. Zajímavé jsou rovněž přírodní podmínky, výška přes 800 metrů nad mořem a celkové průměrné srážky více jak 1 000 mm.

Po obědě jsme se vydali na venkovní část prvního dne exkurze. Vzhledem k početnosti a vzdálenosti jednotlivých zastávek jsme mohli díky kvalitním lesním cestám i nadále využít bezproblémový přesun za pomoci autobusu. Na jednotlivých zastávkách nás Ing. Ferkl seznámil s konkrétními cíli a použitými postupy na dané lokalitě při rekonstrukci porostů náhradních dřevin. Na polesí se rovněž nachází řada lokalit s různým stupněm ochrany přírody, jmenujme alespoň NPR Novodomské rašeliniště a Buky nad Kameničkou. Dle slov našeho průvodce se zde hospodaří podle plánů péče a nejsou žádné zásadní rozpory s ochranou přírody. V souvislosti s tímto stojí za zmínku projekt „Biotop pro tetřívka obecného na polesí Blatno u Chomutova“, který byl realizován v roce 2017–2018 z programu OPŽP a spočívá ve vytvoření vhodných podmínek pro stávající populaci tetřívka obecného. Jedná se o úpravu hustých porostů, a to jejich rozvolnění, případně vytvoření volných ploch.

Jednou z dalších zastávek byl Nový rybník, který je jedním z větších vodních děl na polesí. Nedaleko odtud se nachází stavba sloužící v minulosti lesnímu provo-

zu, a to Nový dům, která je již dlouhodobě mimo provoz a je dle slov Ing. Ferkla určena k rekonstrukci. Při návratu z odpolední části jsme se ještě zastavili u technického díla tzv. Dieterovy štoly, jedná se o tunel, který umožňuje přepouštění vody mezi povodím Kameničky a Chomutovky. Při cestě k poslední zastávce, kterou byla přehrada Kamenička, jež byla vybudována za účelem získání zdroje pitné vody, jsme viděli zbytky původních porostů, které nepodlehly v minulosti imisím, a tak jsme si mohli udělat představu, jak by asi vypadaly Krušné hory nebýt v minulosti masivního poškození a následného rozpadu porostů.

Po příjezdu na chatu Bernava byla ukončena oficiální část tohoto dne. Z toho, co jsme mohli vidět, lze si vzít celou řadu poučení při řešení současné kůrovcové kalamity – vznik velkých holin a potřebu jejich následně úspěšné obnovy. Je na místě ještě jednou poděkovat Ing. Ferklůvi za čas, který nám věnoval, a za vyčerpávající odpovědi na všechny otázky.

Druhý den jsme odjeli do města Žatec, kde jsme si prohlédli Chrám chmele a piva a v místní restauraci se uskutečnila prohlídka minipivovaru, která byla zakončena společným obědem. Možná tato část exkurze zdánlivě nesouvisí s lesnickou tematikou, ale kdo ví. Již dnes minimálně jedna lesnická organizace při své lesnické činnosti provozuje i městský pivovar.

Exkurze se zúčastnili členové našeho regionu, a to jak vlastníci či správci lesů, tak i starostové obcí. O úspěchu této akce svědčí to, že již máme návrhy na témata a místa exkurzí v příštích letech.

Ing. Miroslav Pacovský
předseda Středočeského regionu SVOL

Akce&Tipy

- **22. srpna** Tisková konference SVOL na výstavě Země Živitelka: Kůrovec – nové informace a souvislosti, výstaviště České Budějovice
- **6. září** Přebory SVOL v loveckém pětiboji o putovní pohár předsedy SVOL, pořádá SVOL a Lesy města Přísku s. r. o.,

• **19. září** Odborný seminář Vliv lesa a jeho struktury na hydričké funkce krajiny, pořádá ČLS, Říčky v Orlických horách

• **2.–4. října** Exkurze SVOL – lesní majetek Dipl. Ing. Jerome Colloredo-Mannsfed, CHKO Brdy

• **8.–10. října** Valná hromada partnerské organizace SVOL Evropské federace obecních lesů (FECOF), Praha, Plzeň

Zájemci o členství ve SVOL jsou vítáni. Pro další informace se obraťte na naši kancelář v Pelhřimově, nebo navštivte webové stránky www.svol.cz.

Vydává: Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR, K Silu 1980, 393 01 Pelhřimov, IČO 45035652, tel./fax: 565 324 203, e-mail: info@svol.cz, vychází 3x ročně v nákladu 2000 ks. Odpovědný redaktor: Ing. Marie Růžková; za obsah příspěvků ručí autoři. Není-li uvedeno jinak, pocházejí veškeré použité fotografie z archivu SVOL. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod evidenčním číslem MK ČR E 17027. Vytiskováno na papíře certifikovaném PEFC.

